

ഇബാദത്; അർഥവും വിശദീകരണവും

മതൻ:

فَإِنَّ الْعِبَادَةَ: اسْمٌ جَامِعٌ لِكُلِّ مَا يُجِبُّهُ اللَّهُ وَيَرْضَاهُ مِنَ الْأَقْوَالِ
وَالْأَعْمَالِ الْبَاطِنَةِ وَالظَّاهِرَةِ.

അർഥം:

ഇബാദത് എന്നാൽ: അല്ലാഹുവിന് ഇഷ്ടമുള്ളതും തൃപ്തിയുള്ളതുമായ ആന്തരികവും ബാഹ്യവുമായ എല്ലാ വാക്കുകളെയും പ്രവർത്തികളെയും ഉൾക്കൊള്ളുന്ന ഒരു പദമാണ്.

ശർഹ്:

ഇബാദതുകൾ അല്ലാഹുവിന് മാത്രം സമർപ്പിക്കുന്നതിന് വേണ്ടിയാണ് അവൻ നമ്മെ പടച്ചതെന്നും, അത് അല്ലാഹു അല്ലാത്തവർക്ക് നൽകുന്നതിനാണ് ശിർക്ക് എന്നു പറയുകയെന്നും, ശിർക്കാണ് ഏറ്റവും ഗൗരവമേറിയ തിന്മയെന്നും വിശദീകരിച്ചു കഴിഞ്ഞു. പിന്നീട് ശൈഖ് വിശദീകരിച്ചത് ഇബാദതിനെ കുറിച്ചാണ്.

ഇബ്നു തൈമിയ്യ - : - തന്റെ 'രിസാലതുൽ ഉബുദിയ്യ'യിൽ ഇബാദതിന് നിർവചനമായി നൽകിയ അതേ വാക്കുകളാണ് ഇവിടെ ശൈഖ് മുഹമ്മദ്- : -യും എടുത്തു കൊടുത്തിട്ടുള്ളത്. ശൈഖിന്റെ ദഅ്വതിൽ -പ്രബോധന പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ- ശൈഖുൽ ഇസ്ലാം ഇബ്നു തൈമിയ്യയുടെ സ്വാധീനം പ്രകടമാക്കുന്ന ഒരു തെളിവുമാണിത്.

മനുഷ്യ സൃഷ്ടിപ്പിന്റെ ലക്ഷ്യം തന്നെ ഇബാദതാണെന്ന്

നാം മുൻപ് മനസ്സിലാക്കുകയുണ്ടായി. അതിൽ നിന്ന് തന്നെ ഇബ്രാദതിന് ഇസ്‌ലാമിലുള്ള പ്രാധാന്യം എന്തു മാത്രമാണെന്ന് മനസ്സിലാക്കാൻ കഴിയും.

അല്ലാഹുവിന് ഇബ്രാദത് ചെയ്യണമെന്ന പരമപ്രധാന കൽപ്പന അറിയിക്കുന്നതിന് വേണ്ടിയാണ് എല്ലാ നബിമാരും ഈ ലോകത്തേക്ക് വന്നത്.

അല്ലാഹു - - പറഞ്ഞു:

﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ﴾

﴿٢٥﴾ الأنبياء: ٢٥

“ഞാനല്ലാതെ മറ്റൊരു ഇലാഹ് ഇല്ല; അതിനാൽ നിങ്ങൾ എനിക്ക് ഇബ്രാദത് ചെയ്യുവിൻ’ എന്ന് വഹ്‌യ് നൽകിയിട്ടല്ലാതെ നിനക്ക് മുൻപ് ഒരു റസൂലിനെയും നാം അയച്ചിട്ടില്ല.” (അൻബിയാഅ്: 25)

അല്ലാഹു - - പറഞ്ഞു:

﴿وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ﴾

النحل: 36

“ത്യാഗൂത്തുകളെ വെടിയണമെന്നും, അല്ലാഹുവിന് മാത്രം ഇബ്രാദത് ചെയ്യണമെന്നും (പറയുന്നതിന് വേണ്ടി) എല്ലാ സമൂഹത്തിലേക്കും നാം റസൂലുകളെ നിയോഗിച്ചിട്ടുണ്ട്.” (നഹ്ൽ: 36)

അനേകം പ്രവാചകന്മാർ അവരുടെ സമൂഹത്തോട് ഇക്കാര്യം പറഞ്ഞതായി അല്ലാഹു ഖുർആനിൽ പലയിടങ്ങളിലാ

യി ഓർമ്മപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നു.

അല്ലാഹു - - പറഞ്ഞു:

﴿يَقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ﴾

“എന്റെ സമൂഹമേ! നിങ്ങൾ അല്ലാഹുവിന് ഇബാദത്ത് ചെയ്യുക; അവനല്ലാതെ (ഇബാദത്ത് നൽകപ്പെടുന്ന) മറ്റൊരു ഇലാഹ് നിങ്ങൾക്ക് ഇല്ല.”

നൂഹ് നബി - ÷ - (അഅ്റാഫ്: 59, മുഅ്മിനൂൻ: 23), ഹൂദ് നബി - ÷ - (അഅ്റാഫ്: 65, ഹൂദ്: 50), സ്വാലിഹ് നബി - ÷ - (അഅ്റാഫ്: 73, ഹൂദ്: 61), ശുഐബ് നബി - ÷ - (അഅ്റാഫ്: 85, ഹൂദ്: 84, അൻകബൂത്ത്: 23) എന്നിവർ ഇതേ കാര്യം തങ്ങളുടെ സമൂഹത്തോട് ആവർത്തിച്ചതായി ഖുർആനിൽ കാണാം.

എന്താണ് ഇബാദത്ത്?

‘അബദ്’ (عبد) എന്ന പദത്തിൽ നിന്നാണ് ‘ഇബാദത്ത്’ നിഷ്പന്നമായിരിക്കുന്നത്. കീഴൊതുക്കം എന്നർത്ഥം വരുന്ന ‘തദല്ലൂൽ’ (التدليل) എന്ന വാക്ക് ഇബാദതിനോട് സമാനാർത്ഥമുള്ള പദമാണ്.

ഇബാദതിന്റെ നിർവചനം എന്തെന്നതിൽ വ്യത്യസ്ത അഭിപ്രായങ്ങൾ പണ്ഡിതന്മാർ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. അവയെല്ലാം ഒന്നല്ലെങ്കിൽ മറ്റൊരു നിലക്ക് പരസ്പര പൂരകങ്ങളാണ്.

ഒരു വിഭാഗം പറഞ്ഞു: ഇബാദതെന്നാൽ അങ്ങേയറ്റത്തെ കീഴ്വണക്കവും സ്നേഹവുമാണ്. ആരെങ്കിലും അങ്ങേയറ്റത്തെ കീഴ്വണക്കമില്ലാതെ സ്നേഹിക്കുക മാത്രം ചെയ്താൽ അത് ഇബാദതാവുകയില്ല. ആരെങ്കിലും സ്നേഹമില്ലാതെ

കീഴൊതുങ്ങിയാലും ഇബാദതാവുകയില്ല.

മക്കളോട് മാതാപിതാക്കൾക്കുള്ള സ്നേഹം, ഭർത്താവിന് ഭാര്യയോടുള്ള സ്നേഹം എന്നിവയെല്ലാം കീഴൊതുക്കമില്ലാത്ത സ്നേഹത്തിന് ഉദാഹരണമാണ്. ഭരണാധികാരികൾ, നിയമപാലകർ എന്നിവരോട് ചിലർ കാണിക്കുന്ന കീഴൊതുക്കം ഇതിന് നേർവിപരീതമാണ്; അതിൽ സ്നേഹമുണ്ടായിരിക്കുകയില്ല.

ചുരുക്കം; രണ്ട് കാര്യങ്ങൾ കൂടിച്ചേർന്നതാണ് ഇബാദത്:

- (1) അങ്ങേയറ്റത്തെ താഴ്മ/കീഴൊതുക്കം.
- (2) അങ്ങേയറ്റത്തെ സ്നേഹം.

ഇത് അല്ലാഹുവിനോടല്ലാതെ ഉണ്ടാകാൻ പാടില്ല.

ഇബ്നുൽ ഖയ്യിം -: - തന്റെ പ്രസിദ്ധ കാവ്യമായ ‘നൂനിയ്യ’യിൽ ഇക്കാര്യം സൂചിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്.

وَعِبَادَةُ الرَّحْمَنِ غَايَةٌ حُبِّهِ مَعَ ذُلِّ عَابِدِهِ هُمَا قُطْبَانِ

‘റഹ്മാനുള്ള ഇബാദത് സ്നേഹത്തിന്റെ അങ്ങേയറ്റവും ആരാധ്യനോടുള്ള സ്നേഹവുമാ; ഞവ രണ്ടു സ്തംഭങ്ങൾ’ ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽ മുഹമ്മദ് ബ്നു അബ്ദുൽ വഹാബ് ഇബ്നു തൈമിയ്യ-: -യിൽ നിന്ന് ഉദ്ധരിച്ചിട്ടുള്ള നിർവചനമാകട്ടെ, കുറച്ചു കൂടി വ്യക്തവും പ്രസിദ്ധവുമാണ്.

«الْعِبَادَةُ: اسْمٌ جَامِعٌ لِكُلِّ مَا يُحِبُّهُ اللَّهُ وَيَرْضَاهُ مِنَ الْأَقْوَالِ وَالْأَعْمَالِ
الظَّاهِرَةِ وَالْبَاطِنَةِ»

ഇബാദത്ത് എന്നാൽ: അല്ലാഹുവിന് ഇഷ്ടമുള്ളതും തൃപ്

തിയുള്ളതുമായ ആന്തരികവും ബാഹ്യവുമായ എല്ലാ വാക്കുകളെയും പ്രവർത്തികളെയും ഒരുമിപ്പിക്കുന്ന ഒരു പദമാണ്.

‘അല്ലാഹുവിന് ഇഷ്ടമുള്ളതും തൃപ്തിയുള്ളതുമായ’ എന്ന വാക്കിൽ നിന്ന് ഏതൊരു പ്രവർത്തിയും അല്ലാഹുവിന് ഇഷ്ടമുള്ളതും, അവന് തൃപ്തികരവും ആകുമ്പോൾ മാത്രമാണ് ഇബാദത് ആവുക എന്ന് മനസ്സിലാക്കാൻ കഴിയും. അല്ലാഹുവിന് ഇഷ്ടപ്പെടാത്ത ഒരു പ്രവൃത്തി -അതെത്ര പേർ ചെയ്താലും, ആരെല്ലാം അനുകൂലിച്ചാലും- ഇബാദതാവുകയില്ല.

‘ആന്തരികം’ എന്നത് കൊണ്ട് ഉദ്ദേശിക്കുന്നത് മനസ്സിനുള്ളിലെ പ്രവർത്തനങ്ങളാണ്. ഉദാഹരണത്തിന് അങ്ങേയറ്റത്തെ ഭയം, പ്രതീക്ഷ, സ്നേഹം, തവക്കൂൽ പോലുള്ളവ. ഇവയെല്ലാം മനസ്സിന്റെ പ്രവർത്തനങ്ങളാണ്.

‘ബാഹ്യം’ എന്നത് കൊണ്ട് ഉദ്ദേശിക്കുന്നത് ശരീരാവയവങ്ങൾ കൊണ്ട് ചെയ്യുന്ന പ്രവർത്തനങ്ങളാണ്. ഉദാഹരണമായി സ്വലാത് (നിസ്കാരം), നോമ്പ്, സകാത്ത്, ഹജ്ജ് പോലുള്ളവ.

‘വാക്കുകളും പ്രവർത്തനങ്ങളും’ എന്നത് മനുഷ്യന് ഇബാദത് ചെയ്യാൻ കഴിയുന്ന രണ്ട് മേഖലകളെ ഓർമ്മപ്പെടുത്തലാണ്. വാക്കും പ്രവർത്തിയും ആന്തരികമായും ബാഹ്യമായും -ചിലപ്പോൾ, രണ്ടും ഒരുമിച്ചു കൊണ്ടും- സംഭവിക്കും.

ആന്തരികവും ബാഹ്യവുമായ വാക്കുകൾക്ക് ഉദാഹരണമാണ് ദീക്റുകൾ. മനസ്സിൽ മാത്രമാണ് ഒരാൾ ദീക്റൊടുക്കുന്നതെങ്കിൽ അത് ആന്തരികമായ വാക്ക് കൊണ്ടുള്ള ഇബാദത്താണ്. എന്നാൽ നാവ് കൊണ്ട് ദീക്ർ എടുത്താൽ അത് ബാഹ്യമായ വാക്ക് കൊണ്ടുള്ള ഇബാദത്താണ്. മനസ്സും നാവും ഒരുമിച്ചു നിൽക്കുന്ന ദീക്റാണെങ്കിൽ അത് ആന്തരികവും ബാഹ്യവുമായ അവയങ്ങൾ യോജിച്ച ഇബാദതിന്റെ ഉ

ദാഹരണമാകും.

‘അല്ലാഹുവിന് ഇഷ്ടമുള്ളതും അവന് തൃപ്തികരമായതും’ മാത്രമാണ് ഇബാദതാവുക എന്ന് നാം പറയുകയുണ്ടായി. ഈ വാക്കുകൾ ഇബാദതിന്റെ രണ്ടു ശ്വർത്തുകൾ - നിബന്ധനകളിലേക്ക് - സൂചിപ്പിക്കുന്നു. അവ രണ്ടും പൂർത്തീയാവാതെ ഒരിക്കലും ഇബാദത് അല്ലാഹുവിങ്കൽ സ്വീകാര്യമാവുകയില്ല.

ഒന്നാമത്തെ ശ്വർത്ത് ‘ഇഖ്ലാസ്’ ആണ്. അതായത് നിഷ്കളങ്കമായിരിക്കണം. അല്ലാഹുവിനായി ചെയ്യുന്ന ഇബാദതിൽ ഒന്നിലും ആർക്കും ഒരു പങ്കും നിശ്ചയിക്കുക പാടില്ല. അല്ലാഹുവിന്റെ പ്രീതി മാത്രമായിരിക്കണം പ്രവർത്തനങ്ങൾക്ക് പിന്നിലെ ഉദ്ദേശവും പ്രേരണയും.

അല്ലാഹു - - പറഞ്ഞു:

﴿وَمَا أُمْرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ﴾ البينة: ٥

“ ഇഖ്ലാസുള്ളവരായി അല്ലാഹുവിന് മാത്രം ഇബാദത് ചെയ്യുവാനും ... അല്ലാതെ അവരോട് കൽപിക്കപ്പെട്ടില്ല. അതത്രെ വക്രതയില്ലാത്ത മതം.” (ബയ്യിന: 5)

അല്ലാഹു - - പറഞ്ഞു:

﴿مَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الْآخِرَةِ نَزِدْ لَهُ فِي حَرْثِهِ وَمَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ

الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ﴾ الشورى: ٢٠

“വല്ലവനും പരലോകത്തെ കൃഷിയാണ് ഉദ്ദേശിക്കുന്നതെങ്കിൽ അവന്റെ കൃഷിയിൽ നാം അവന് വർദ്ധന നൽകുന്നതാണ്. വല്ലവനും ഇഹലോകത്തെ കൃഷിയാണ് ഉദ്ദേശിക്കു

നതെങ്കിൽ നാം അവൻ അതിൽ നിന്ന് നൽകുന്നതാണ്. അവൻ പരലോകത്ത് യാതൊരു വിഹിതവും ഉണ്ടായിരിക്കുന്നതല്ല.” (ശൂറ: 20)

രണ്ടാമത്തെ ശ്ലോകം ‘ഇത്തിബാഅ്’ ആണ്. നബി - - കാണിച്ചു തന്നതു പ്രകാരമായിരിക്കണം ഓരോരുത്തരുടെയും ഇബാദതുകൾ. കാരണം അവിടുന്നാണ് നമുക്ക് ദീൻ അറിയിച്ചു തന്നത്.

അല്ലാഹു - - പറഞ്ഞു:

﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ

اللَّهَ كَثِيرًا ﴿١١﴾ الْأَحْزَاب: ٢١

“തീർച്ചയായും നിങ്ങൾക്ക് അല്ലാഹുവിന്റെ റസൂലിൽ ഉത്തമമായ മാതൃകയുണ്ട്. അതായത് അല്ലാഹുവെയും അന്ത്യദിനത്തെയും പ്രതീക്ഷിച്ചു കൊണ്ടിരിക്കുകയും, അല്ലാഹുവെ ധാരാളമായി ഓർമ്മിക്കുകയും ചെയ്തു വരുന്നവർക്ക്.” (അഹ്സാബ്: 21)

ഈ രണ്ടും ശ്ലോകങ്ങളും ഇബാദതിൽ ഒരുമിക്കുന്നത് വരെ അത് അല്ലാഹുവിൽ സ്വീകരിക്കപ്പെടുകയില്ല. ഒരാൾ ഏതെങ്കിലും ഇബാദത് നബി - - ചെയ്തു കാണിച്ചു തന്നതു പോലെ തന്നെ പൂർത്തീകരിച്ചെന്ന് കരുതുക; എന്നാൽ മറ്റൊരെയെങ്കിലും കാണിക്കുന്നതിന് വേണ്ടിയോ എന്തെങ്കിലും ഐഹികമായ ലാഭങ്ങൾക്ക് വേണ്ടിയോ ആണ് അതയാൾ ചെയ്തതെങ്കിൽ ആ പ്രവർത്തനം സ്വീകരിക്കപ്പെടുകയില്ല. മറ്റൊരാൾ, പ്രവർത്തിക്കുന്നത് മുഴുവൻ അല്ലാഹുവിന് വേണ്ടിയാണ്; പക്ഷേ ആ പ്രവർത്തനങ്ങൾ നബി - - ചെയ്തു കാണിച്ചു തന്നതനുസരിച്ചല്ലെങ്കിൽ അതും സ്വീകാര്യമാവുക

യില്ല.

ഇക്കാര്യം ഖുർആനിലെ പല ആയത്തുകളിലും സൂചിപ്പി കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. ചിലത് മാത്രം താഴെ നൽകാം.

അല്ലാഹു - - പറഞ്ഞു:

﴿فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا ﴿١١٠﴾﴾

الكهف: 110

“അതിനാൽ വല്ലവനും തന്റെ റബ്ബിനെ കണ്ടുമുട്ടണമെന്ന് ആഗ്രഹിക്കുന്നുവെങ്കിൽ അവൻ സ്വാലിഹായ പ്രവർത്തനം ചെയ്യുകയും, തന്റെ റബ്ബിനുള്ള ഇബാദതിൽ യാതൊന്നിനെ യും പങ്കുചേർക്കാതിരിക്കുകയും ചെയ്തുകൊള്ളട്ടെ.” (കഹ് ഫ്: 110)

ഇവിടെ, അല്ലാഹുവിനെ നല്ല രൂപത്തിൽ കണ്ടു മുട്ടാൻ ആ ഗ്രഹിക്കുന്നവർ രണ്ടു കാര്യം ചെയ്യണമെന്ന് അല്ലാഹു - - ഓർമപ്പെടുത്തുന്നു.

ഒന്ന്: അവൻ സ്വാലിഹായ പ്രവർത്തനം ചെയ്യട്ടെ. ഒരു പ്ര വർത്തനം സ്വാലിഹാകുന്നത് -സൽകർമ്മം- നബി - - ചെ യ്തു കാണിച്ചാൽ മാത്രമാണ്. ഇത് ഇത്തിബാഇനെ അറിയി ക്കുന്നു.

രണ്ട്: തന്റെ റബ്ബിനുള്ള ഇബാദത്തിൽ അവൻ പങ്കു ചേർ കാതിരിക്കട്ടെ. ഇത് ഇഖ്ലാസിനെ അറിയിക്കുന്നു.

അല്ലാഹു - - പറഞ്ഞു:

﴿الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا ﴿٢﴾﴾

“നിങ്ങളിൽ ആരാണു ഏറ്റവും നന്നായി പ്രവർത്തിക്കുന്നത് എന്നറിയുന്നതിന് വേണ്ടി ജീവിതത്തെയും മരണത്തെയും സൃഷ്ടിച്ചവനാണ് അവൻ (അല്ലാഹു).” (മുൽക്: 2)

قَالَ الْفُضَيْلُ بْنُ عِيَاضٍ: «أَحْسَنُهُ؛ أَيَّي أَخْلَصُهُ وَأَصْوَبُهُ» قِيلَ لَهُ: يَا أَبَا عَيْبٍ، مَا أَخْلَصُهُ وَأَصْوَبُهُ» قَالَ: «إِنَّ الْعَمَلَ إِذَا كَانَ خَالِصًا لِلَّهِ وَلَمْ يَكُنْ صَوَابًا لَمْ يُقْبَلْ، وَإِذَا كَانَ صَوَابًا وَلَمْ يَكُنْ خَالِصًا لَمْ يُقْبَلْ، حَتَّى يَكُونَ صَوَابًا خَالِصًا»

ഈ ആയത്തിന്റെ വിശദീകരണത്തിൽ ഫുദൈൽ ബ്നു ഇയാദ് -: - പറഞ്ഞു: “ഏറ്റവും നല്ല പ്രവർത്തനമെന്നാൽ ഏറ്റവും ഇഖ്ലാസുള്ളതും, ഏറ്റവും ശരിയായതുമാണ്.” അപ്പോൾ ചിലർ ചോദിച്ചു: “ഏറ്റവും ഇഖ്ലാസുള്ളതും, ഏറ്റവും ശരിയായതും എന്നാൽ എന്താണ് ഉദ്ദേശം?”

അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: “ഒരു ഇബാദത്ത് എപ്പോൾ അല്ലാഹുവിന് മാത്രമുള്ളതാകുന്നു അപ്പോൾ അത് ഇഖ്ലാസുള്ളതാകുന്നു. ഒരു ഇബാദത്ത് എപ്പോൾ നബി- -യുടെ സുന്നത്തിനോട് യോജിച്ചു നിൽക്കുന്നുവോ അപ്പോൾ അത് ഏറ്റവും ശരിയായതാകുന്നു.

പ്രവർത്തനം ഇഖ്ലാസുള്ളതാകുകയും നബി- -യുടെ സുന്നത്തിനോട് യോജിക്കാതെ വരികയും ചെയ്താൽ അത് സ്വീകരിക്കപ്പെടുകയില്ല. നബി- -യുടെ സുന്നത്തിനോട് യോജിക്കുകയും ഇഖ്ലാസ് ഇല്ലാതെയാവുകയും ചെയ്താൽ അത് സ്വീകരിക്കപ്പെടുകയില്ല.” (മജ്മൂഉൽ ഫതാവ: 11/600)

വല്ലാഹു അഅ്ലം.